

Padurea Spanzuratilor - Caracterizarea lui Apostol Bologa

Este prototipul generatiei de intelectuali ardeleni siliti intr-un anumit context social-politic sa lupte sub steag dusman. Autorul insasi a precizat ca a vrut ca Apostol Bologa sa reprezinte sovairile generatiei sale. Sinteza de realism social si psihologie romanul proiecteaza eroul in conditiile tragice ale omului aflat in situatii limita.

El cautindu-se pe sine parcurge un destin tragic.

Nicolae Manolescu arata ca drama lui Apostol Bologa izvoreste din nevoia de optiune personala si neputinta de a rezista unor imperative exterioare constiintei.

De la inceputul romanului personajul se autocaracterizeaza: "eu insumi desi sunt o fire excesiv de sovaitoare de data aceasta am constiinta pe deplin impacata, absolut pe deplin". ii vorbeste lui Klapka despre fapta lui Svoboda ca despre o crima: "a fost prins tocmai cind a vrut sa treaca la dusman inarmat cu harti si planuri". Ca membru al Curtii Martiale il va condamna si va participa la executie.

Cuvintele datorie, ordine, lege sunt mereu pe buzele lui Apostol. Luptator pe diferite fronturi din Galitia si Italia se comporta vitejeste savirsind acte de bravura pentru care pirmeste decoratii si este numit membru al Curtii Martiale. Orgolios si ambitios Bologa se inroleaza voluntar in armata dorind sa-i demonstreze Martei ca este si el capabil de fapte eroice. in timpul studiilor la Budapesta se contureaza conceptia lui de viata crezind atunci ca razboiul este "adevaratul generator de energie" si ca "fiecare trebuie sa ne facem datoria fata de stat".

Curind aceasta conceptie de viata se prabuseste caci isi da seama ca ea n-a izvorit din libera alegere ci i-a fost impusa de o anumita conjuctura. in acest moment se declanseaza drama lui Apostol cauzata in primul rind de opozitia ce apare intre constiinta umana si imperativul datoriei exterioare. Autorul examineaza minutios cele trei ipostaze sociale si morale in care e silit sa traiasca eroul in raport cu statul, natiunea si patria.

Bologa se autodescopera cind isi da seama ca a fost martor implicat al executarii unui om. il obsedeaza privirea lui Svoboda, simte ca "flacara din ochii comandantului" i-se prelinge in inima ca o imputare dureroasa. il fascineaza privirea "dispretuitoare de moarte si infrumusetata de o iubire uriasa". Din replicile date lui Klapka rezulta dorinta eroului de a-si intari convingerea ca a procedat corect. Conceptia de viata a lui Bologa se schimba. El va evada din aria eroismului adolescentin din sfera primei iubiri. El nu mai este orgoliosul locotonent din armata austro-ungara.

Privind spre trecut el isi spune "pina azi am fost un alt om, imi face impresia cind ma uit inapoi c-am purtat in mine viata unui strain".

Trezirea sentimentului national il face sa descopere ce inseamna o existenta plina de sens cum a fost cea a tatalui sau si sa actioneze dupa cum il indruma el: "ca barbat sa-ti faci datoria, si sa nu

uiti niciodata ca esti roman". Reactiile lui sunt acum generate de constiinta nationala. Discutia cu Klapka dovedeste ca Bologa a hotarit sa dezerteze daca va trebui sa lupte in Ardeal. Nu poate dezerta deoarece are loc un atac, este ranit si dupa o perioada de spitalizare va merge acasa unde rupe logodna cu Maria. il roaga pe Karg sa nu fie trimis pe frontul din Ardeal dar acesta il refuza. Este numit la un birou de munitii, se logodeste cu Ilona si are revelatia adevaratei iubiri. Cind este numit in juriul Curtii Martiale ca sa judece niste tarani romani el dezerteaza fara a lua masuri de precautie. Este prins de Varga, judecat de Tribunalul Militar si condamnat la moarte prin spinzuratoare.

Finalul romanului construit in dimensiunile spatiului mioritic adecvat trecerii in nefiinta este o adevarata transcedere cosmica: "Ridica ochii spre cerul tintuit cu putine stele intirziate. Crestele muntilor se desemnau pe cer ca un ferastrau urias cu dintii tociti. Drept in fata lucea tainic Luceafarul vestind rasaritul soarelui. Apostol isi potrivi singur streagul cu ochii insetati de lumina rasaritului."

Apostol Bologa moare ca un erou. El intruchipeaza setea de libertate a popoarelor subjugate din imperiul Austro-Ungar.